

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Igor Taro
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee
Pikk 61
15065, Tallinn

Meie 18.09.2026 nr 2-13/22319-1

Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi meetme
1.2 „Sotsiaalvaldkonnas kolmandate riikide
kodanike, sh rahvusvahelise kaitse taotlejate ja
kaitse saanute vastuvõtutingimuste tõhustamine“
TAT muudatuste ettepanek

Lugupeetud Igor Taro

Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi SKA) taotleb siseministri 06.06.2023 käskkirja nr 1-3/87 Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi meetme 1.2 „Sotsiaalvaldkonnas kolmandate riikide kodanike, sh rahvusvahelise kaitse taotlejate ja kaitse saanute vastuvõtutingimuste tõhustamine“ toetuse andmise tingimused" (edaspidi TAT) muutmist lähtuvalt TAT-i punktist 11.2.

TAT sai koostatud suuresti 2022 aastal, mil plaanidele ja tegevustele andis suuresti fooni Ukraina sõjapõgenike massiline sisseränne. Tänapäevaks oleme rakendanud TAT-i pea kolm aastat, mis on andnud kinnitust või lükanud ümber meie kunagised planeerimisalused. Samuti on valdkonna teised arengud, sealhulgas varjupaigasüsteemi reform, toonud esile täiendavaid muudatusvajadusi. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku muuta TAT-i raames rakendatavaid projekte ning nendega seotud eelarveid järgnevalt:

- 1) Projekt AMIF.1.01.23-0006 „Tugiteenused rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate majutuskohades“

Projekti eesmärk on tagada SKA määratud majutuskohades viibivatele rahvusvahelise kaitse (edaspidi RVK) taotlejatele ja saajatele täiendavad iseseisvat toimetulekut toetavad teenused ning tugi esmasel saabumisel Eestisse. Projekti osas soovime viia ellu järgmised muudatused:

- 1.1 Tegevust „Sotsiaaltöö ja vaba aja tegevuste arendamine ning pakkumine“ soovime täiendada võimekusega tagada keskusest välja kolivale kaitse saanule täiendav standardne abipakk, mis sisaldab endale esmavajalikke tarbeesemeid elukoha sisseseadmiseks majutuskeskusest lahkumisel. Tegemist on täiendava meetmega riigieelarvest tagatavale ühekordsele eluruumi üürimisega kaasnevate kulude hüvitamisele. Usume, et antud abipakk lihtsustab kaitse saanute väljakolimist ning ennetab rahalist lisakoormust kaitse saanule ja/või elukohajärgsele KOVile. Abipaki lõplik sisu määratletakse sihtrühmi ja sidusrühmi kaasates. Abipaki hinnanguline maksumus on 500 EUR
- 1.2 Sõnastada tegevus psühholoogilise toe pakkumine järgmiseks: vaimse tervise toe pakkumine ning korrigeerida tegevuse sõnastust. Muudatuse tulemil on kasutusel laiem katustetermin, mis annab suurema paindlikkuse erinevate vaimse tervise toe meetmete kasutamiseks ning ei ole piiritletud ainult psühholoogi teenusega. Võttes arvesse senist toe kasutamise määra, siis teeme ettepaneku vähendada antud toe eelarvet ning suunata vabanevad vahendid teistesse projekti tegevustesse.

- 1.3 Lisada projekti tegevus „Maksekaardi lahenduse loomine rahaliste toetuste tagamiseks“. Vastavalt Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadusele (VRKS) on majutuskeskuses õigustatuse korral tagatud rahaline kaitse taotlejatele. Tänapäevani on toetuse maksmiseks kasutusel sularaha, millega võivad kaasneda turva- ja finantsriskid ning mis ei toeta keskuses viibijate kohanemist ühiskonnas valdavalt kaardipõhiste maksetega. Projekti raames soovime piloteerida maksekaardi lahendust majutuskeskuses, et tuvastada lahenduse tugevused ning võimalikud väljakutsed ja paremini toetada klientide finantskirjaoskust. Tegevuse hinnanguline eelarve on 177 500,00 EUR. Selle vajaduse katteks kasutame projekti teisi eelarveridu ning kaasame vahendeid projektist AMIF.1.01.23-0010 arvelt seoses sealsete tegevuste muudatustega (lähemalt punktis 5).
- 1.4 Seoses projekti raames planeeritud arenguhüppega näeme ette, et partnerile tekib võimalus kaasata projekti raames tagatavate teenuste sisu-, kvaliteedi- ja arendustegevuste rakendamiseks vähemalt 50% koormusega töötaja, kes muuhulgas vastutab ka projekti aruandluse eest. Sellest tulenevalt suureneb projekti eelarve vajadus, mida toetame muuhulgas projekti AMIF.1.01.23-0010 arvelt
- 1.5 Integreerida projekti tegevus- ja ajakavas ettenähtud kommunikatsiooni tegevused SKA projekti juhtimise ning partneri sisulise koordineerimise tegevustesse.
- 1.6 Vähendame projekti indikaatorite 2029 sihttasest 945 osalejalt 500le osalejale. Senised rändetrendid näitavad meile, et osaluskordade puhul on 2029 sihttase saavutatav, kuid unikaalsete osalejate arv jääb see tagasihoidlikumaks. Tõdeme, et hetkel on ka prognoosimatu rahvusvahelise kaitse vastuvõtusüsteemi reformist tuleneva piirimenetluse mõju majutuskeskuses osutatavatele tugiteenustele.

Muudatuste tulemil suureneb projekti AMIF.1.01.23-0006 eelarve 700 000,00 EURilt 831 768 EURile. Antud kasv toimub projekti AMIF.1.01.23-0010 arvelt, mille eelarvet vähendame (vt lähemalt punkt 5). Täiendavalt viime projekti abikõlblikusse kuludesse sisse vajalikud täiendused, mis toetavad lisatud tegevuste elluviimist.

2) Projekt AMIF.1.01.23-0007 „Valdkondlik võimekuste arendamine koolitustegevuse kaudu“

Projekti eesmärk on RVK teemadega kokku puutuvate sotsiaalvaldkonna töötajate professionaalsuse ja teenuste kvaliteedi tõstmine pideva enesetäienduse abil. Võttes arvesse, et TAT koostamisel puudus SKA-I teadlikkus teistest AMIF ja ESF rahvusvahelise kaitse valdkonna koolituste sisutegevustest, siis projekti rakenduse ajal on SKA oma tegevusi ennekõike fokusseerinud haavatavate sihtgruppide toetamisele ja riskikäitumiste ning haavatavas olukorda sattumise ennetusele. Jätkusuutlikumaks võimekuste tõstmiseks teeme ettepaneku järgmisteks muudatusteks:

- 2.1 Lisada projekti kirjeldusse viide e-koolituste loomisele ning näha antud tegevusega seotud kulud ette ka abikõlblike kulude loetlus. Meie hinnangul, võimaldavad e-koolitused tagada püsivama koolitusvõimekuse, sh olukordades, kus nt sotsiaalvaldkonnas võib olla suurem tööjõu voolavus. Lisaks võimaldab see kontaktkoolitustel keskenduda ennekõike sisulistele ja juhtumitele tuginevatele aruteludele.
- 2.2 Muuta projekti tegevuste abikõlblikkuse periood praeguse 01.01.2024-31.12.2027 asemel järgmiseks 01.01.2024-31.12.2028. Antud muudatusega kaasneb SKA tööjõukuludes muutus, kus lisandub 12 kuu palgafond, ning tegevuste hajutamine ka 2028 aastasse.

Muudatused viime läbi projekti olemasoleva eelarve siseselt.

3) Projekt AMIF.1.01.23-0008 „Vastuvõtuks vajaliku infrastruktuuri parendamine ja täiendavate majutuskohdade valmiduse loomine“

Projekti eesmärk on parendada rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate majutuskeskuse elamistingimusi ning uuendada inventari. Projekt koostati ajal, kui Eesti oli vastakuti Ukraina sõjapõgenike massilise sisserändega ning koostöös siseministeeriumi ja sotsiaalministeeriumiga sooviti projekti raames tagada võimalikult suur paindlikkus täiendavate püsivate majutuskohdade loomiseks, kui selleks peaks olema vajadus, sh võimaldada TAT raames eelarvelisi muudatusi ning olukorra tekkimisel lisaelarve suunamist antud projekti. Püsivate majutuskohdade loomise

vajadus ei realiseerunud, vaid majutusvajadus tagati lühiajaliste ajutiste majutuskohadega majutusasutustega (ennekõike turismisektorist) sõlmitud raamlepingute raames. 2023 lõpu seisuga naasime majutuskeskuse teenusvajaduse vaates rändetrendide juurde, milleks on meie tavavõimekus piisav.

Reaalsus on näidanud, et TAT-ile planeeritud 150 000 EUR on äärmiselt piiratud võrreldes pärisvajadustega. Näiteks 2024 aastal renoveerimistööde käigus selgusid täiendavad ehitustööde vajadused, mille teostamata jätmine ei oleks võimaldanud muude renoveerimistöödega jätkata. Seega on TAT esmasel koostamisel tehtud planeerimisviga, kus indikaatorid seati paindlikkuse lootuses kõrgele, kuid planeeritud eelarve ei vasta reaalsele tulenevalt tööde ettenägematust mahust ning erikriiside mõjust ehitushindadele (COVID, venemaa agressioonisõda Ukrainas jms) Sellest tulenevalt teeme ettepaneku projektis teha järgmised muudatused:

3.1 Sõnastada TAT-is selgemalt projekti raames elluviidavad tegevused järgmiselt:

- Ligipääsetavuse nõuete ja elamistingimuste parendamine SKA määratud majutuskohades.
- Täiendava RVK majutusvõimekuse loomine.

3.2 Muuta projektile seatud indikaatorid vähendades neid vastavusse seni teostatud töödele, st:

- Vähendada uute loodavate kohtade arvu 2024 a algtase 20lt kohalt 0-le ning 2029 sihttase 120 kohalt 40-le loodavale kohale.
- Vähendada renoveeritud kohtade arvu 2024 a algtase 23lt kohalt 16-le ning 2029 sihttase 130 kohalt 20-le kohale.

3.3 Korrigeerida projekti eelarvet tuginedes 2024 finantskorrektsiooniotsusele, muutes projekti eelarve 150 000 eurolt 148 360 eurole.

Antud muudatusega eelarvelist muudatust ei kaasne, kuna seni loodud ja renoveeritud kohtadele on kogu eelarve suuresti ära kulunud. Projekti eelarvestamisel lähtuti ennekõike uute kohtade loomise võimekusest ja (renoveerimise) vajadustest Vao majutuskeskuses ja selle Vägeva üksuses. Indikaatorite kõrgete sihttasemetega seadmise puhul lähtuti võimalikust vajadusest võtta kasutusele alternatiivsed renoveerimist vajavad objektid, et oleks alust juurde luua ja renoveerida suuremal hulgal kohti, kui Vao ja Vägeva majutusüksuste suurus võimaldavad. Tänapäevaste rändetrendide juures ning ka majutuskeskuse toimepidevuse plaanist lähtuvalt, mille kohaselt on täiendavad majutuskohad tagatud erasektori teenuste abil, on vaja renoveerida ja juurde luua oluliselt väiksem arv kohti.

4) Projekt AMIF.1.01.23-0009 „RVK majutuskeskuse töö tõhustamine, sh valmisolek massiliseks sisserändeks“

Projekti üldeesmärk on suurendada SKA valmisolekut toime tulema massilise sisserände olukorraga. Projekt koostati tuginedes Ukraina sõjapõgenike massilise sisserände kogemusele, sh ühiskondliku solidaarsuse ja vabakonna parema kaasatuse vajadusele. Teisalt senine projekti rakendus ning üleüldised arengud valdkonnas on näidanud vajadust projekti tegevuste ümbermõtestamiseks. Sellest tulenevalt teeme ettepanekud järgmisteks muudatusteks projektis:

4.1 Sõnastada projekti eesmärk selgemaks, olles järgnev: parendada majutuskeskuse teenuse töökorraldust, mis tagab kvaliteetse teenuse ning võime reageerida massilisele sisserändele, toetudes infotehnoloogilistele lahendustele.

4.2 Asendada projekti alategevus „Vabakonna kaasamise võimekuste tõstmine“ alategevusega „Majutuskeskuse ja -kohtade teenusvõimekuse tõstmine“. Ukraina sõjapõgenike vastuvõtul oli vabakonnal suur roll ning aktiivsus, siis rändetrendide muutuse järgselt vabakonna aktiivsus vaibus, sh osad vabaühendused lõpetasid ka aktiivse tegutsemise. Täiendavalt oleme projekti perioodil viinud läbi turu-uuringut, et leida SKA-le strateegilised partnerid haldusülesande täitmise toetamiseks. Paraku aktiivsus oli leige ning sotsiaalpartnerid end pigem sellisel kujul seotud ei näe. Võttes arvesse, et olukorra realiseerumisel tekivad vabakonnal ka toetamise funktsioonid kulud, siis jõudsimme järeldusele, et kõige mõistlikum lahendus on SKA-l hanke korras leida strateegilised partnerid tugiteenuste osutamiseks. Sellest tulenevalt on oluline, et kõik lähtuvad ühtsest tööprotsessist majutuskohas. Kuigi EL Varjupaigaameti poolt on koostatud erinevad standardid ja protsesside kirjeldused, siis

ennekõike vajame Eesti konteksti arvestavat tööprotsesse ja kompetentse kirjeldavat juhust, mitte ainult loetelu standarditest ja indikaatoritest. Samuti täpsustatakse tööprotsesside kirjelduses, kuidas toimub massilise sissereände korral vabatahtlike kaasamine. Vajaduse korral koostatakse neile ka juhendeid, mille baasilt luuakse e-õppe moodulid

- 4.3 Nimetada alategevus „Võrgustiku koostöö koordineerimine“ ümber alategevuseks „Projekti koordineerimine“. Projekti koordinaator tegeleb projekti sisulise tööga, sh partnerite koordineerimisega, arendustegevustega ning tegeleb ka ettenähtud administratiivsete ülesannetega. Täiendavalt lisame projekti juhtimise alla võimaluse kaasata infosüsteemide arendustegevuste ajaks peakasutaja funktsioon, tagamast süsteemide testimised jms vastavalt SKA arenduste protsessidele. Samuti korrigeerida projekti eelarves koordinaatori tegevuste ajakava ja tegevusele suunatud eelarve ajaline raam.
- 4.4 Integreerida projekti tegevus- ja ajakavas ettenähtud kommunikatsiooni tegevused SKA projekti koordineerimise tegevustesse.
- 4.5 Korrigeerida projekti sihtrühmi, kelle hulka kuuluvad ennekõike SOM-i ja SKA ametnikud ja massilise sissereände valmisoleku tagamiseks hangitud teenuseosutajad.
- 4.7 Projekti raames lisame vahendeid STAR arendustegevustesse, et eelarve vastaks reaalsele vajadusele. Muus osas tegevus „STAR andmeregistriga seotud IT arendused“ v.a tegevuse sõnastuse korrigeerimist, mis oma olemuselt ei muuda tegevuse sisu

Muudatuste tulemil suureneb projekti AMIF.1.01.23-0009 eelarve 600 000,00 eurolt 809 817,00 eurole. Antud kasv toimub projekti AMIF.1.01.23-0010 arvelt, mille eelarvet vähendame (vt lähemalt punkt 5).

5) Projekt AMIF.1.01.23-0010 „Tõlketeenuse pakkumise arendamine“

Projekti eesmärk on tagada kolmandate riikide kodanikele, sh rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele ning nendega kokkupuutuvatele sotsiaalvaldkonna võrgustiku liikmetele operatiivne tõlketeenuse kättesaadavus erinevates olukordades üle riigi. Projekti käivitamine viibis erinevate asjaolude tõttu. Tänapäevaks on projekti raames koostatud tõlketeenuse korralduse kontseptsioon ning viidud läbi teenusdisain. Tõlketeenuste korralduse lahenduse vajadus oli TAT raames ennekõike ajendatud EL rändekava rakendamisest, mil Eesti võttis vastu Eestis vähemlevinud keelte kõnelejaid ning oli kõrgendatud tõlkevajadus. Eesti ümberpaigutamise ja asustamise programmides hetkel ei osale ning rahvusvahelise kaitse taotlejad ja saanud oskavad valdavalt kas vene või inglise keelt, mistõttu ka tõlketeenuste kasutus on pigem madal, mh rakendatakse tehisaru kiirete tõlkevajaduste rahuldamiseks. Tegevuste põhjal teeme ettepaneku järgmisteks muudatusteks:

- 5.1 Täpsustada TAT-is projekti alategevused järgnevalt: „Kaugtõlke korraldamiseks vajaliku kontseptsiooni ning lahenduste tagamine“.
- 5.2 Täpsustada projekti tulemust järgnevalt: Projekti tulemusena luuakse sotsiaalvaldkonna vajadusi arvestav kaugtõlke korraldusskeem, et tagada kaugtõlketeenus kolmandate riikide kodanikele, sh rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele, ning tugi majutuskeskuse, tööturu ning sotsiaal- ja tervishoiuteenuste tagamisel.
- 5.3 Vähendada projekti eelarve 700 000 eurolt 360 055,00 euron, suunates vabanenud vahendid projektidesse AMIF.1.01.23-0006 ja AMIF.1.01.23-0009. Teenusdisain näitas selgelt, et tehisaru on teinud võidukäigu, mistõttu väga kiiresti toetatakse tehisaru lahendustele selle asemel, et kaasata inimtõlk. Selles valguses näeme, et projekt jätkab tegevussuunana ennekõike rakenduste kasutuselevõttu. Muuta projekti mõõdikuid, mida otseselt mõjutavad rändetrendid ning tehisaru kasutus, järgnevalt:
 - Vähendada toetatud osalejate arvu 2024 a algtaase 140lt osalejalt 15-le ning 2029 sihttaase 490 osalejalt 75-le osalejale. Osalejate tegelik prognoositav arvu maht tugineb aastate 2024-2026 rändetrendidele, mille kohaselt on tõlketeenuse tellijate arv 15 inimest. TAT-i koostamisel võeti aluseks 2016-2020 aastate andmed, mille alusel prognoositi märkimisväärselt kõrgem teenusesaajate sihttaase. Oluline on arvestada, et kuni 2025 keskpaik lahendati Ukraina sõjapõgenike tõlketeenuste vajadusi eraldi loodud meetmetega.
- 5.4 Integreerida projekti tegevus- ja ajakavas ettenähtud kommunikatsiooni tegevused SKA projekti koordineerimise tegevustesse.

Kinnitame, et planeeritavad muudatused toetavad projektide eesmärkide saavutamist ning nendega ei muutu TAT eelarveline kogumaht.

Käesolevaga esitame TAT-i punktides 9.3.1, 9.3.2 ja 11.2 lähtudes ettepaneku ka TAT-is nimetatud projektide tegevuskava, eelarve ja projektikirjelduste muutmiseks. Lisatud on projektide uuendatud kirjeldused koos partnerite kinnitustega (Lisad 4-6), mida palume käsitada partnerite kooskõlastusena TAT-i muutmise taotlusele.

Soovime, et antud muudatused hakkaksid kehtima tagasiulatuvalt alates 01.07.2026.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Maripuu
peadirektor

Lisad:

Lisa 1. TAT tegevuskava ja eelarve

Lisa 2. Projekti „Tõlketeenuse pakkumise arendamine“ (AMIF.1.01.23-0010) kirjeldus

Lisa 3. Projekti „Valdkondlik võimekuste arendamine koolitustegevuse kaudu“ (AMIF.1.01.23-0007) kirjeldus

Lisa 4. Projekti „Tugiteenused rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate majutuskohdade“ (AMIF.1.01.23-0006) kirjeldus

Lisa 5. Projekti „Vastuvõtuks vajaliku infrastruktuuri parendamine ja täiendavate majutuskohdade valmiduse loomine“ (AMIF.1.01.23-0008) kirjeldus

Lisa 6. Projekti „RVK majutuskeskuse töö tõhustamine, sh valmisolek massiliseks sisserändeks“ (AMIF.1.01.23-0009) kirjeldus

Nikita Koros

53007363, nikita.koros@sotsiaalkindlustusamet.ee